

desna, to je pedagoška ali pedagoška roka deželnega nadzornika Linharta, dočim je Ambrožič ali Armbrustschütz njegova leva, to je administrativna roka, znana kot nedosegljiv „Schreibfuchs“. Da potrebuje Linhart razen svojih še dve roki, je slabo znamenje, zakaj „wem Gott ein Amt gibt, dem gibt er auch Verstand“, seve nemški zagrizenci mu tega ne morejo dati. Bivši štajerski cesarski namestnik Bacquechem je neki o zmožnosti Linhartovi imel čudne pojme, ki bi mu skoraj donesli „den blauen Bogen“.

„Zvonček“ se je torej prav lepo razširil po slovenski domovini. Čudno je vsekakor, da mu vse klerikalno preziranje in kritikovanje ni zamoglo nič škodovati. Še bolj čudno pa je, da v krasno stoječe mesto Kamnik, ki ima nad 2000 prebivalcev in se s ponosom imenuje kranjski Ischl, ne prihaja niti eden izvod „Zvončka“. Kamničani in kamniški učitelji! Ali so vaša srca za slovensko mladino in naše učiteljske težnje bolj mrzla nego s snegom pokriti orjaki Kamniških planin, kjer že izpod snežene odeje vzdigujejo zvončki svoje bele glave, oznanjujoč veselo vigred, ki bi naj vse zdramila iz dolgega otrpnenja k živahnemu zanimanju naših teženj! Operite svoj madež, sicer vas mora biti sram pred vsako najmanjšo vasico.

Rešetar.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz vipavske doline. († Marija Moser rojena Steiner.) Ni minulo še leto dni, odkar je pobrala neizprosna smrt na dvorazrednici v Št. Vidu tamošnjega nadučitelja, in že zopet je prizadel smrtni angel tej šoli neizrekljivo bol.

Gospa Marija Moser roj. Steiner, učiteljica v Št. Vidu, je mrtva. Od prenapornega dela, zakaj od malega travna do grudna 1899. je kot interimistiška voditeljica sama obiskovala na imenovani šoli pouk, si je nakopala smrtonosno bolezen, katera jo je po trimesečnem bolehanju dne 15. sušca t. l. spravila v Ljubljani v hladni grob, kamor si je šla iskati zdravniške pomoči.

Pokojnica se je rodila dne 12. listopada 1857. v Postojni, kjer je tudi obiskovala ljudsko šolo. Šolala se je potem na Moosinem zavodu v Ljubljani ter tu obiskovala od šol. leta 1876. do 1879. c. k. učiteljšče, dne 3. mal. srpana 1880. zadobi zrelostno izpričevalo.

Prva njena služba je bila na Razdrtem, katero nastopi dne 4. vinotoka 1880.; tu slušbuje 4½ leta v popolno zadovoljnost šol. oblastnj, kar svedoči njeni pohvalni in priznalni dekreti. Meseca mal. travna 1883. je dovršila sposobnostni izpit. Dne 8. sušca 1885. zapusti Razdrto ter pride kot def. učiteljica na 4. mesto v Postojno; z dekretom z dne 10. vinotoka 1886. se imenuje pa dekliški učiteljici na tej šoli. S privoljenjem c. kr. okr. šolskega sveta v Postojni se poroči dne 11. vinotoka 1887. s posestnikom in c. k. cestnim mojstrom g. K. Moserjem, v katerem zakonu mu je povila dva sina in eno hčerko.

Na lastno prošnjo je bila dne 22. prosinca 1889. premeščena v Št. Vid, kjer ima nje soprog svoje posestvo. Pri odhodu iz Postojne se ji je izrekla zopet pohvala na uspešnem poučevanju, marljivosti in lepem vedenju.

Pokojna gospa je uživala mnogo simpatij povsod, kjer so jo poznali; vse jo je čislalo in spoštovalo — saj je bila dobrega in blagega srca. S stanovskimi to-

variši je bila vedno zelo kolegijalna. Ker se zaradi oddaljenosti tovariši niso mogli vdeležiti pogreba, so se zbrali pa na osmi dan v Št. Vidu, kjer se je v župni cerkvi opravil po nji slovesen requiem z libero. Pokojnica je zapustila troje nepreskrbljenih otrok. Bodi ji zemljica lahka!

Štajersko.

Sv. Jurij ob Taboru. Dne 6. svečna t. l. je bila v Mozirje sklicana uradna učiteljska konferencija za vranski in gornjegrajski okraj. Zborovanje se je vršilo v šolskem poslopju, katero otvori predsednik, novoimenovani nadzornik, g. Jožef Supanek. Ko se nadzornik zbranemu učiteljstvu predstavi in imenuje svojim namestnikom g. Praprotnika, se najprej spominja z toplimi besedami svojega vrlega prednika, prerano umrlega g. Pavla Leitgeba; v znak sožalja vstanejo vsi prisotni. Nadalje razmotriva važnost kolegijalnosti in harmonije med učiteljstvom in priporočja toplo medsebojno sporazumljenje; zakaj to nam pripomore do potrebnega ugleda in nas podpira v našem delovanju. Eventuelno nesporazumljenje naj se po mogočnosti poravnava doma. Potem govori o dolžnostih narodnega učiteljstva in dokazuje, da le tisti je pravi narodni učitelj, kateri se ves posveti mladini in šoli.

Na to slede običajne točke. Zapisnikarjem sta bila na predlog g. Stritarja po vzkliku izvoljena gg. Franc Pečovnik in Fortunat Jelovšek, oba iz Št. Jurija ob Taboru. G. Franc Praprotnik, nadučitelj iz Mozirja, je referiral o „prirodopisnem pouku s posebnim ozirom na kmetijstvo“. Ker je g. referent obljubil, da hoče svoj temeljiti in obširni izdelek priobčiti v „Popotniku“, omenim le toliko, da so bili njegovi stavki navdušeno sprejeti. Drugi referent je bil g. Anton Žagar, nadučitelj v Gorici: „Kako je postopati pri obravnavi šolskih zamud, da se dožene boljši obisk?“ Tudi ta referent je dobro rešil svojo nalogo; na eni strani je kazal vzroke slabega šolskega obiska in njegove posledice; na drugi strani pa nam je podal določno navodilo, kako je ravhati učitelju, krajnemu, okrajnemu in deželnemu šolskemu svetu, da se doseže boljše šolsko, obiskovanje. O tem predmetu se je vnela živahna razprava, katere so se vdeležili gg. predsednik, Zotter, Jelovšek, Kramar in Farčnik. Ker je bilo že precej pozno, se odloži obravnavati berila „Sreče dom“ na prihodnje zborovanje.

Bibliotekarjem sta bila izvoljena gg. Meglič za vranski in Kocbek za gornjegrajski okraj.

Kot učiteljski zastopnik v okrajnem šolskem svetu za gornjegrajski okraj je bil izvoljen g. Anton Žagar, nadučitelj v Gorici; za vranski okraj pa sta dobila gg. Farčnik in Zotter vsak polovico glasov. Potem je bil izsrečkan g. Ivan Zotter, nadučitelj v Gomilskem.

Končno se g. nadzornik zahvali navzočim udom za živahno stvarno zanimanje in zaključijo sejo. Za taktno in požrtvovalno vodstvo konferencije pa se v imenu zborovalcev zahvali g. nadzorniku g. Franc Praprotnik.

Po tem smo šli na „Pošto“, kjer smo imeli skupen obed. Tu smo se za naporno delo pri čaši rujnega vinca dobro odškodovali in v prijetni družbi vrlih tovarišic in tovarišev veselo zabavali in marsikatero ukrenili. Omenim naj samo govor g. Megliča, v katerem nam je kot stari znanec novoimenovanega g. nadzornika naslikal kot moža na svojem mestu in izrazil še posebno veselje nad tem, da imenovani ni odšel v Maribor, kakor se je prvotno mislilo, ampak da je ostal kot tak med nami. Ali „časek radosti“ nam je potekal hitro. Ko smo se razhajali in v slovo sti-

skali roke, smo se razšli s prijetno zavestjo, da se v evetočem poletju zopet sestanemo in sicer vse učiteljstvo celjskega glavarstva v prijaznem okrilju staroslavne Celja ob bistri Savinji.

Savinjski.

Goriško.

Narodna-napredna stranka na Goriškem. Ustanovni shod naše mlade in čile „narodne-napredne stranke“ dne 8. sušca t. l. je soglasno sprejel med drugimi pod točko 4. tudi to resolucijo:

„Svobodna šola in svobodno učiteljstvo, kateremu je zagotoviti po državi in deželi stanu primerno gmotno podlago, da more skrbeti za potrebni ugled in vsestransko daljno izobraževanje.“

V malo besedah so obsežene vse težnje resnično naprednega učiteljstva. Naj gledam in premišlujem to resolucijo od katerekoli strani, pridem vselej do sklepa, da bi bilo jedrnatosti le na škodo, ako bi dodal le še kako besedo, a da se tudi ne sme prav nič izpustiti. Na shodu sprejete resolucije se nikjer ne spuščajo v podrobnosti, pač pa proglašajo le kardinalna načela, tvorijo program stranke. In da je v programu naše narodne-napredne stranke tudi prej označena točka 4. o svobodni šoli in svobodnem učiteljstvu, se moramo le veseliti, dasi je samo po sebi umevno, da v resnici napredna stranka mora eo ipso stati v šolskem in učiteljskem vprašanju na takem stališču. Veselimo se, pravim, da je mlada stranka tako odločno naglasila svobodno šolo in svobodno učiteljstvo, ker je pokazala že s tem činom, da se dobro zaveda, kaj hoče, in da ima tudi dovolj potrebne energije, boriti se za uresničenje onega lepega ideala, ki že od nekdaj prešinja kri in meso slehernega pravega učitelja.

Pa tudi v gmotnem pogledu se je postavila stranka popolnoma na stališče, katero zavzema goriško učiteljstvo zadnje čase. Mi učitelji sami dobro vemo, da bomo od sedanjih okrajnih šolskih zalogov zaman pričakovali, da se nam dovolé plače zadnjih treh činovnih razredov, ker to je naš ideal, za katerim težimo. Toda mi znamo računati in vemo, kako veliko bi nastalo šolsko breme, ako bi ga morali nositi posamezni okraji; vemo tudi, da bi okraji tega bremena ne mogli nositi. Zato tudi zahtevamo in moledujemo, naj bi prevzela učiteljske plače država, ko ima itak že vse pravice nad nami.

Toda zopet vemo, da dežele same ne marajo izročiti šolstva sploh državi. Razlogi so različni. Zato tudi ni upanja, da bi kaj kmalu doživeli čase, ko bo država plačevala vse ljudske učitelje, ako bi to tudi hotela, kakor danes še noče!

Iz tega razloga pa je goriško učiteljstvo že lani prosilo vlado, naj bi obljubljeni državni prispevek razdelila posameznim okrajem v svrhu, da se izboljšajo učiteljske plače. — Boj gre dalje za to, da se plačevanje učiteljskega osebjja sploh odvzame posameznim okrajem in izroči deželi, kakor je povsod drugod v Avstriji, kateri bo pomagala država, dokler ta morda vsega ne prevzame.

Tako nekako smo učitelji sami nastopili taktično pot v svojih zahtevah — in na isto stališče se je postavila tudi naša narodna-napredna stranka.

Ta resolucija nam daje zagotovilo, da si lepšega učiteljstvo ne more želeli. Da pa stranka noče ostati le

pri lepih besedah, marveč da je našemu stanu tudi res vseskozi naklonjena, dokazuje dejstvo, da je izvolila v izvrševalni odbor 21 mož tudi — dva aktivna učitelja poleg enega, ki je že v pokoju. Taka stranka zasluži simpatije vsega učiteljstva. Ker pa tudi stranka ne bo cvetela le z našimi simpatijami, treba vsekakor, da se je učiteljstvo oklene z vso dušo, z vsem ognjem. Kje pa dobimo resničnih prijateljev, ako ne v taki stranki?! Ali tam, odkoder nam dobajajo le grožnje o farovškem gospodstvu nad šolo in učiteljstvom?! Zato je tudi le naravno, ako je z malimi izjemami vse učiteljstvo v taboru narodne-napredne stranke. Izjeme imamo tudi tu, ali žalostne so tako, da je najbolje, ako o njih ne govorim. Morda oni gg. tovariši niso izgubili še zadnje iskre učiteljskega ponosa in se vrnejo v ono družbo, kamor edino sodijo.

Te dni sem nekje čital, da stranka ni odgovorna za počenjanje posamičnikov. To se nanaša na glasovanje nekaterih članov pomnoženega c. kr. okraj. šol. sveta goriškega, ki so sicer prištaši narodne napredne stranke, pa so baje glasovali za pritožbo na upravno sodišče proti ministrski rešitvi, naj se vstejejo za petletnine tudi provizoriška leta. Doslej so štela le za pokojnino, odslej pa naj bi se štela tudi za petletnine. — „Soča“ je v tem oziru na strani učiteljstva in je prav lepo pisala. — Ker bi pa znašalo doplačilo v goriškem okraju okolo 4000 gld., je sklenil okr. šol. svet z večino glasov pritožbo. Stranka kot taka se ni vmešala v to vprašanje, ker takrat ni bila še organizovana in — ne poučena. Na Tolminskem pa je okrajni šol. svet brez obotavljanja dovolil poplačilo petletnic; v pomnoženem šol. svetu so pa sami prištaši narodno-napredne stranke. — Isto bi se bilo zgodilo v Gorici, da je bila o pravem času govorjena prava beseda. Prepustilo se je preveč vse naravnemu razvoju.

Neopravičeno je bilo torej razlivanje jeze „iz učiteljskih krogov“ v klerikalni podružnici „Prim. Lista“ na narodno-napredno stranko, ki kot taka ni nič zakrivila, nič zamudila, kar bi bila dolžna storiti. — V goriškem okraju je vprašanje postalo zapleteno, ker pritožba je sklenjena in jo bo treba vložiti v določenem roku. Ako pa se to reši ugodno kako drugače, bo zasluga narodne-napredne stranke. Bodimo torej vselej pravični, ako hočemo utrditi svojo pozicijo v očeh naroda. Naslonimo se na prijatelje, ki so z nami: ne le po preračunjeni kalkulaciji, marveč — po srcu. In ti so le v taborju narodne-napredne stranke.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Slavna okrajna učiteljska društva, združena v „Zavezi avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, opozarjamo na § 7. lit. c) „Zavezinih“ pravil. Ker bomo objavljali vse vesti, ki se tičejo „Zaveze“ v „Učiteljskem Tovarišu“, prosimo, da ga naroče vsa društva.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.
V Ljubljani, 25. sušca 1900.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 26. mal. travna ob 1/211. uri dop. v Domžalah po sledečem redu: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika.